

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii privind Centrul Național pentru Protecția Datelor
cu Caracter Personal

I. Factorii care au determinat elaborarea prezentului proiect de lege

Prezentul proiect de lege are drept geneză Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr.112 din 2 iulie 2014, care, are ca vector de reglementare, relațiile mutuale între părți în vederea promovării drepturilor omului, democrației și statului de drept, inclusiv prin cooperarea în acest sens în cadrul Consiliului Europei. Articolul 13 din prezentul Acord este consacrat domeniului protecției datelor cu caracter personal. *Părțile au convenit să coopereze în vederea asigurării unui nivel înalt de protecție a datelor cu caracter personal în conformitate cu instrumentele juridice și cu standardele internaționale, ale UE și ale Consiliului Europei. Orice prelucrare a datelor cu caracter personal intră sub incidența dispozițiilor legale menționate în anexa I la prezentul acord. Transferul de date cu caracter personal între părți are loc numai dacă acesta este necesar pentru punerea în aplicare, de către autoritățile competente ale părților, a prezentului acord sau a altor acorduri încheiate între părți.*

La data de 07.10.2014 prin Hotărârea Guvernului nr. 808 a fost aprobat Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2014-2016, titlu III cu genericul „Justiție, Libertate și Securitate”, articolul sub nr. 13 înglobează *acțiunea de continuare a implementării cadrului legislativ și asigurarea unui nivel înalt de protecție a datelor cu caracter personal, în conformitatea cu instrumentele și standardele europene. Fortificarea în continuare a dezvoltării capacității autorității pentru protecția datelor cu caracter personal (Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal) și monitorizarea aplicării standardelor de protecție a datelor în toate sectoarele, în special în cele referitoare la aplicarea legii.*

Pe aceeași linie strategică, edificatoare în sensul consolidării sistemului de protecție a datelor cu caracter personal, este Strategia națională în domeniul protecției datelor cu caracter personal și Planul de acțiuni privind implementarea strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013-2018, adoptată prin Legea nr. 229 din 10.10.2013. document strategic prin care s-a continuat și accentuat reglementarea necesității de *fortificarea instituțională a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova (în continuare Centrul), investit cu atribuții de control privind conformitatea prelucrării datelor cu caracter*

personal cu cerințele legii, în scopul asigurării funcționalității, independenței și imparțialității acestei autorități naționale.

Acțiunea de elaborare a acestui proiect se regăsește în **Programul legislativ de realizare a angajamentelor de transpunere asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015–2016, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 99 din 26.05.2016** privind modificarea anexei la Hotărârea Parlamentului nr. 146 din 9 iulie 2015 cu privire la Programul legislativ de realizare a angajamentelor de transpunere asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015–2016, la nr. 14 este inclusă măsură de implementare „**Proiectul de lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal**”. La compartimentul „Caracterul actului legislativ” fiind mențiunea „**Act nou**”.

Foaia de parcurs privind agenda de reforme prioritare (semestrul II, 2017), compartimentul nr. 3 „Drepturi și libertăți fundamentale”, secțiunea nr. 3.3. conține mențiunea „**Parlamentul va adopta noua lege cu privire la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și revizuirea legislației conexe în vederea concretizării atribuțiilor și consolidării capacităților instituționale**”. Document care compilează activul de măsuri ce necesită a fi implementate prin conjugarea eforturilor în vederea atingerii obiectivelor prevăzute în Acordul de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană.

La data de **19 august 2017** în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene a fost publicată noua **Agenda de Asociere** care identifică domeniile prioritare de implementare a prevederilor Acordului de Asociere pentru perioada 2017-2019. Astfel, pct. 2, subpct. 2.4. cu genericul „Cooperarea în domeniul libertății, securității și justiției”, compartimentul destinat domeniului protecției datelor include mențiunea vizavi de continuarea colaborării părților în vederea **consolidării capacităților Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal**.

Reiterăm că, Statul Republica Moldova a semnat Convenția nr. 108 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, la 04 mai 1998, și a ratificat-o prin Hotărârea Parlamentului nr.483-XIV din 02 iulie 1999, cu intrarea în vigoare din 01 iunie 2008. În acest context, prin aderarea și ratificarea Convenției nr. 108, statul Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea de a asigura persoanei fizice dreptul la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.

În vederea implementării aquis-ului comunitar privind protecția datelor cu caracter personal, urmare a ratificării Convenției nr. 108 și Protocolul său adițional, Republica Moldova a formulat unele declarații la Convenția respectivă prin adoptarea Legii nr. 271 din 07.11.2013 privind formularea unor declarații ale Republicii Moldova la Convenția

pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, **Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal fiind desemnat în calitate de autoritate națională competentă pentru implementarea prevederilor convenției.**

În scopul detalierii și reglementării principiilor de protecție a datelor cu caracter personal, dar și a competențelor Autorităților de supraveghere, stabilite în Convenția nr. 108, statele membre UE au adoptat Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date.

Prin urmare, prevederile Directivei 95/46/CE au fost transpuse de Republica Moldova în cadrul normativ-legislativ național care, la moment, a fost depășit atât din punct de vedere al reglementării proceselor de automatizare a prelucrării datelor cu caracter personal, cât și al asigurării dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.

Aspectul necorespunderii reglementărilor Directivei 95/46/CE cu cerințele și provocările contemporane, a fost reconfirmat și de către statele membre UE, odată cu adoptarea pachetului legislativ privind protecția datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la data de 4 mai 2016 și care va intra în vigoare începând cu data de **25 mai 2018**, care conține:

- Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date **și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor);**

- Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date **și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului.**

Noul pachet legislativ european va fi aplicat uniform pentru toate țările Uniunii Europene, fără excepție. Astfel, specificăm principalele elemente din acest pachet legislativ european, care implică necesitatea imperioasă de a modifica cadrul juridic național în partea ce vizează: **sarcinile, atribuțiile și garanțiile de care trebuie să dispună autoritatea națională de supraveghere a prelucrării datelor cu caracter personal, în cazul Republicii Moldova – Centrul:**

1. Regulamentul (UE) 2016/679:

- Fiecare autoritate de supraveghere beneficiază de independență deplină în îndeplinirea sarcinilor sale și exercitarea competențelor sale (art. 52 alin. (1));

- Membrii fiecărei autorități de supraveghere, în cadrul îndeplinirii sarcinilor și al exercitării competențelor sale, rămân independenți de orice influență externă directă sau indirectă și nici nu solicită, nici nu acceptă instrucțiuni de la o parte externă (art. 52 alin. (2));

- Fiecare stat asigură că autoritatea de supraveghere beneficiază de resurse umane, tehnice și financiare, de un sediu și de infrastructura necesară pentru îndeplinirea sarcinilor și exercitarea efectivă a competențelor sale, inclusiv a celor care urmează să fie aplicate în contextul asistenței reciproce, al cooperării și al participării în cadrul comitetului (art. 52 alin. (4));

- Autoritatea de supraveghere are dreptul de a obține, din partea operatorului și a persoanei împuternicite de operator, accesul la toate datele cu caracter personal și la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale, de a obține accesul la oricare dintre incintele operatorului și ale persoanei împuternicite de operator, inclusiv la orice echipamente și mijloace de prelucrare a datelor (art. 58 alin. (1) lit. e) și lit. f)).

2. Directiva (UE) 2016/680:

- În cazul în care operatorul refuză unei persoane vizate drepturile acesteia la informare, acces ori la rectificarea sau ștergerea datelor cu caracter personal sau la restricționarea prelucrării, persoana vizată ar trebui să aibă dreptul de a solicita ca autoritatea națională de supraveghere să verifice legalitatea prelucrării. Persoana vizată ar trebui să fie informată cu privire la acest drept. Atunci când autoritatea de supraveghere acționează în numele persoanei vizate, persoana vizată ar trebui să fie informată de către autoritatea de supraveghere cel puțin cu privire la faptul că toate verificările sau revizuirile necesare au fost efectuate de către autoritatea de supraveghere (considerentul (48));

- Fiecare stat garantează că autoritatea sa de supraveghere beneficiază de independență deplină în îndeplinirea sarcinilor și exercitarea competențelor care le revin în conformitate cu prezenta directivă (art. 42 alin. (1)).

- Statele garantează că membrii autorităților lor de supraveghere, în îndeplinirea sarcinilor și în exercitarea competențelor care le revin în conformitate cu prezenta directivă, rămân independenți de orice influență externă directă sau indirectă și nici nu solicită, nici nu acceptă instrucțiuni de la nimeni (art. 42 alin. (2)).

- Fiecare stat garantează prin lege că autorității sale de supraveghere îi revin competențe de consiliere efective pentru a oferi consiliere operatorului și de a emite avize, din proprie inițiativă sau la cerere, parlamentului național, guvernului sau, în conformitate cu dreptul său intern, altor instituții și organisme, precum și publicului, cu privire la orice aspect legat de protecția datelor cu caracter personal.

- Fiecare stat membru garantează prin lege că autorității sale de supraveghere îi revine competența de a aduce în atenția autorităților judiciare cazurile de încălcare a dispozițiilor adoptate în temeiul prezentei directive și, după caz, de a iniția sau de a se

implica într-un alt mod în proceduri judiciare, în scopul de a asigura respectarea dispozițiilor adoptate (art. 47 alin. (5)).

- Statele garantează că autoritățile competente instituie mecanisme eficiente de încurajare a denunțării confidentiale a cazurilor de încălcare a prezentei directive (art. 48).

De jure, activitatea actuală a Centrului este reglementată de Legea nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal și Legea nr. 182 din 10.07.2008 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, structurii, efectivului-limită și a modului de finanțare a Centrului.

Ambele acte reglementează de o manieră sporadică și insuficientă activitatea Centrului, întucât acestea nu acoperă spectrul de activități/competențe pe care între timp Centrul le-a dobândit între timp.

Or, spre exemplu, Parlamentul Republicii Moldova prin Legea comunicațiilor electronice, nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007, republicată în Monitorul Oficial din 17 noiembrie 2017, a **atribuit Centrului în temeiul art. 71 noi competențe, și anume, verificarea măsurilor tehnice și organizatorice corespunzătoare în vederea protejării securității serviciilor prestate de furnizorii de servicii de comunicații electronice.**

În același context, concomitent cu intrarea în vigoare la data de 23 februarie 2018 a Legii cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, **Centrul a fost abilitat cu atribuții de a efectua controlul conformității, în partea ce vizează operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal de către autoritățile specializate în prevenirea și combaterea terorismului, inclusiv a Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor.**

O altă lege care a adus atribuții noi Centrului este Legea nr. 120 din 21 septembrie 2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului. **Activitatea de prevenire și combatere a terorismului va fi exercitată în mod special de Serviciul de Informații și Securitate care prelucrează un volum extrem de mare de date personale, iar controlul conformității prelucrărilor de date cu caracter personal a fost pusă de Parlament în sarcina Centrui.**

În aceste condiții, noile atribuții, deja, stabilite Centrului prin actele normative precitate, dar și prin alte acte normative, schimbă esențial aria activităților de investigare și de asigurare a conformității prelucrării datelor cu caracter personal, ținând cont de faptul că autoritățile supuse controlului prelucrează o cantitate enormă de date cu caracter personal care sunt atribuite, inclusiv la secret de stat, comercial, bancar etc.

Astfel, organizarea Centrului la momentul de față nu mai corespunde provocărilor și sarcinilor pe care le are, inclusiv sub aspect de salarizare și a numărului de angajați, care urmează a fi revăzut printr-o creștere semnificativă a acestora.

Totodată, este menționabil faptul că prezentul proiect de lege va contribui la realizarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în raport cu Uniunea Europeană și de **recunoaștere a nivelului adecvat de protecție a datelor cu caracter**

personal în Republica Moldova în temeiul legislației interne și angajamentelor internaționale. Comisia Europeană a Uniunii Europene are competența de a stabili, dacă o țară terță asigură un nivel adecvat de protecție în temeiul legislației sale interne sau a angajamentelor internaționale. Efectul unei astfel de decizii este faptul că datele cu caracter personal pot fi transferate liber între statele membre ale Uniunii Europene și a altor state recunoscute în această privință, fără a fi necesare alte măsuri suplimentare de securitate din partea Republicii Moldova.

În cazul emiterii unei decizii a Comisiei Europene privind recunoașterea Republicii Moldova drept stat care asigură un nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal egal cu cel asigurat de țările membre ale Uniunii Europene va da posibilitatea de creștere a încrederii pentru țara noastră, prin dezvoltarea economică, a mediului de afaceri și atragerii investițiilor, creînd în acest sens un cadru instituțional solid.

Trebuie de notat că elaborarea prezentului proiect de lege a fost precedată de cooperarea instituțională dintre Centru și Consiliul Europei. La data de 8 noiembrie 2017 la Chișinău cu participarea mai multor autorități ale statului, inclusiv Parlamentul Republicii Moldova, au fost prezentate opiniile experților Consiliului Europei privind modificările legislative propuse de către Centru pe vectorul protecției datelor cu caracter personal în Republica Moldova și consolidarea capacităților Centrului. Context în care, experții în cauză au constatat că proiectul **Legii privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal nu contravin prevederilor Convenției nr. 108 din 28.01.1981 pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, la care Republica Moldova este parte.**

II. Autorul proiectului, participanții și scopul proiectului

Elaborarea prezentului proiect de lege a fost inițiată de către Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova fiind ulterior modificat după propunerile experților rezidenți din cadrul proiectului Twinning „Consolidarea capacităților Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană prin Fundația Germană pentru Cooperare Juridică Internațională (IRZ) și Ministerul Justiției din Letonia.

Scopul general al prezentului proiect de lege constă contribuirea la realizarea angajamentelor asumate de către Republica Moldova în raport cu Uniunea Europeană și recunoașterea nivelului adecvat de protecție a datelor cu caracter personal în Republica Moldova.

Scopul specific al prezentului proiect de lege constă în fortificarea capacităților instituționale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și consolidarea cadrului legal de reglementare a activității Centrului, prin crearea unei legi sistematizate.

III. Modul de reglementare a problemelor soluționate prin proiect de legislația și documentele strategice în vigoare.

Proiectul legii este elaborat pentru executarea următoarelor documente de politici:

1. Strategia națională în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013–2018 și a Planului de acțiuni privind implementarea acesteia, aprobat prin Legea nr. 229 din 10 octombrie 2013 - Obiectivul specific nr. 3 „*Consolidarea capacităților administrative și instituționale ale Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal*”.

2. Executarea acțiunilor prevăzute în Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1472 din 30 decembrie 2016;

3. Programul legislativ de realizare a angajamentelor de transpunere asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015–2016, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 99 din 26.05.2016 privind modificarea anexei la Hotărârea Parlamentului nr. 146 din 9 iulie 2015, nr. 14 „**Proiectul de lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal**”, acțiune restantă;

4. Foaia de parcurs privind agenda de reforme prioritare ale Guvernului și Parlamentului pentru semestrul II a anului 2017, „*Parlamentul va adopta noua lege cu privire la Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și revizuirea legislației conexe în vederea concretizării atribuțiilor și consolidării capacităților instituționale*”, acțiune restantă.

IV Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Un element important în procesul de asigurare a independenței reale a Centrului la exercitarea competențelor sale este reglementarea expresă prin lege a drepturilor și obligațiilor angajaților Centrului și garanțiilor acordate personalului implicat în activitatea de investigare.

Aceste elemente sunt determinate și de normele următoarelor instrumente juridice de drept internațional:

- Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE;

- Directivei (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului și de

Recomandarea nr. R (87) 15 din 17 septembrie 1987 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei ce reglementează utilizarea datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc.

De menționat că, un număr major din adresările înaintate Centrului vizează în special preținsele ilegalități admise de către organele de drept, în cadrul desfășurării urmăririi penale, măsurilor speciale de investigații, activităților operative, cauzelor contravenționale etc.

Verificarea legalității colectării, utilizării și stocării datelor cu caracter personal gestionate de colaboratorii organelor de drept, impune necesitatea oferirii accesului la anumite informații din dosarele gestionate cu respectarea garanțiilor de confidențialitate prevăzute de legislația în vigoare, însă se constată opunere nejustificată din partea actorilor implicați, chiar dacă legislația actuală prevede o astfel de procedură, cu rezerve de interpretare.

Un alt aspect este faptul că tot mai frecvent sunt identificate cazuri de dezvăluire și publicare a informațiilor care au o circulație și un acces restricționat, spre exemplu: materiale din cadrul urmăririi penale, din cadrul cauzelor contravenționale și situații ce se referă la punerea în executarea a sentințelor.

În anul 2016, un element cheie pentru domeniul protecției datelor cu caracter personal a constituit adoptarea, la 28 aprilie 2016, a Legii nr. 87 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin intermediul căreia, o serie de amendamente referitoare la protecția datelor cu caracter personal au fost incluse în documentele normative ce reglementează activitatea polițienească și judecătorească în Republica Moldova (*exemplu, Codul de procedură penală, Codul contravențional, Legea privind statutul judecătorului, Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție, Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, Legea cu privire la activitatea Poliției și statutul polițistului, Legea privind activitatea specială de investigații, etc.*).

Aceste amendamente, aparent, vin să încorporeze principiile de protecție a datelor cu caracter personal în activitatea polițienească ce se referă la poliție, procuratură, instanțe de judecată etc., prin a responsabiliza personalul din sectoarele vizate implicate în prelucrarea datelor cu caracter personal. Cu toate acestea, modificările date nu au fost efectuate într-o manieră, încât să permită excluderea interpretării nejustificate din partea unor organe de drept, creînd confuzie între autoritățile statului și generînd impedimente pentru angajații Centrului de a verifica legalitatea prelucrărilor de date cu caracter personal.

Totodată, potrivit art. 2, alin. 2, lit. d) din Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal, domeniul de acțiune al prezentei legi **se extinde asupra prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul acțiunilor de prevenire și**

investigare a infracțiunilor, punerii în executare a sentințelor de condamnare și al altor acțiuni din cadrul procedurii penale sau contravenționale în condițiile legii.

Este de principiu de a înlătura toate incertitudinile existente la moment și care derivă din legislația în vigoare, pentru a putea concretiza la nivel legal, care sînt atribuțiile și sarcinile angajaților Centrului, precum și posibilitatea sau imposibilitatea verificării legalității prelucrării datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc (poliția, procuratura, etc.) pentru a putea acționa în spiritul legii și a promova drepturile omului, în caz contrar de a exclude normele legale care obligă Centrul de a interveni în astfel de situații.

Incertitudinile date generează inclusiv înaintarea din partea subiecților de drept a unor cereri împotriva pretinselor inacțiuni din partea Centrului și eventualele condamnări la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

Un alt element important care ar contribui la cristalizarea competențelor Centrului de a efectua operațiuni de investigație a prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul acțiunilor de prevenire și investigare a infracțiunilor, al punerii în aplicare a sentințelor de condamnare sau al altor acțiuni ce țin de procedura penală ori contravențională, în condițiile legii, îl reprezintă **Ghidul practic privind utilizarea datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc, adoptat de către Comitetul Consultativ al Convenției 108 (Consiliul Europei) pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, adoptat la data de 15 februarie 2018 la Strasbourg.**

Se menționează că Ghidul invocat are o pondere deosebită, atât sub aspect de utilitate cât și sub aspect de comprehensivitate întrucât explică într-o manieră accesibilă faptul că toate prelucrările de date trebuie să respecte principiile de necesitate, proportionalitate și limitare a scopului. Aceasta implică faptul că prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul poliției ar trebui să se bazeze pe scopuri predefinite, clare și legitime stabilite de lege; trebui să fie necesar și proporțional cu aceste scopuri legitime și nu trebui să fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri. Prelucrarea datelor trebui să se facă în mod legal, corect și transparent. Datele personale din cadrul poliției trebui, de asemenea, să fie adecvate, relevante și neexcesive în raport cu scopurile. În cele din urmă, acestea trebuie să fie corecte și actualizate pentru a asigura cea mai înaltă calitate a datelor”.

Același Ghid, plasează în sarcina autorităților de supraveghere a prelucrării datelor cu caracter personal, în cazul Republicii Moldova, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, atribuția de control/investigare externă a conformității prelucrării datelor cu caracter personal în sectorul polițienesc.

De menționat că practica internațională oferă autorităților de protecție a datelor cu caracter personal, dreptul de a avea acces la orice tip de informații, indiferent de gradul de

securizare și clauza de confidențialitate, fie secret de stat, confidențialitatea urmăririi penale sau contravenționale, și de a verifica dacă prin aceste metode de colectare și utilizare a datelor, nu se încalcă drepturile omului, în special în partea ce vizează inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.

Ar fi de menționat experiența maghiară, or, în **Ungaria**, întru executarea controalelor, Președintele Autorității Naționale pentru Protecția Datelor și Libertății de Informație (NAIH) are posibilitatea de a numi examinatori din rândul angajaților autorității care trebuie să corespundă anumitor criterii de profesionalism (studii superioare în drept sau tehnologii informaționale și trecerea unui test profesional) și de vechime în muncă de cel puțin 3 ani. Examinatorii beneficiază de o serie de prerogative speciale, fiind numiți pe un termen indefinit și dispun de un salariu echivalent unui șef de unitate. Pe lângă aceste prevederi generale, NAIH beneficiază de drepturi largi în domeniul investigării prelucrării informației secrete. Astfel, Vice-președintele și examinatorii beneficiază de acces la informația secretă, în cadrul operațiunilor efectuate.

Asigurarea garanțiilor este condiționată de specificul autorității, care este o contrabalantă, aceasta fiind în drept să verifice legalitatea operațiunilor de prelucrare a datelor cu caracter personal în diferite domenii, angajaților fiindu-le comunicate de către subiecții de date cu caracter personal informațiile ce țin de viața intimă, familială și privată, care în unele cazuri pot fi calificate ca depoziții împotriva sa, ținând cont că o bună parte din adresări vizează restrângerea drepturilor de către organele de ocrotire a normelor de drept. Or, angajații Centrului reprezintă interesele subiectului de date cu caracter personal, urmînd a fi aplicate prin analogie garanțiile acordate avocaților, inclusiv prin respectarea principiului egalității armelor. Trebuie de specificat că garanțiile în cauză se răsfrîng exclusiv asupra raporturilor angajatul Centrului – subiectul datelor cu caracter personal, nu și cazurilor cînd angajații încalcă legislația în afara exercitării atribuțiilor de serviciu.

Un alt element important, este că la moment, Centrul nu dispune de pîrghii legale suficiente și mijloace tehnice necesare pentru a interveni în cazul producerii incidentelor de securitate, inclusiv prin stoparea, blocarea dezvoltarea ilegală a datelor cu caracter personal. Spre exemplu: nu poate fi identificat utilizatorul după IP (adresa electronică a dispozitivului de calcul), abonatul după numărul de telefon, proprietarul blogg-ului, identitatea utilizatorului etc. pentru a stabili cu certitudine persoana care a admis încălcarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal și a o sancționa în cazul în care se va adeveri fapta culpabilă. Acest fapt condiționează ajustarea cadrului legislativ dar și acordarea unor garanții și atribuții suficiente inspectorilor din cadrul Centrului.

1. Statutul Centrului

Centrul este o autoritate publică a statului investită cu dreptul inalienabil de a efectua supravegherea și investigarea asupra respectării principiilor de protecție a datelor

cu caracter personal prevăzute de legislația în vigoare, precum și reglementarea și stabilirea politicilor în domeniul dat, ce derivă inclusiv din dreptul constituțional la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private. Se remarcă că **Centrul nu este o structură de forță, ci o autoritate publică din domeniul apărării drepturilor omului.**

În cadrul Centrului, se propune pe lângă celelate categorii de angajați instituirea funcției de inspector de protecție a datelor, funcționar public cu statut special, activitatea căruia va reieși din competențele Centrului: **Centrul este investit cu putere de supraveghere, de prevenire, de decizie, de reglementare, de interdicție, de intervenție, de investigație și de sancționare, în limitele stabilite de legislație.**

De asemenea ținând cont de prevederile Regulamentului (UE) 2016/679 și cele care reies din conținutul Directivei (UE) 2016/680 se modifica termenul „control”, în termenul „investigație”, fără a se confunda efectuarea, „investigațiilor speciale”, de către organele de drept, care au competență în activitatea specială de investigații.

Astfel, prin spectrul de modificări legislative la proiectul de Lege privind modificarea și completarea Legii nr. 133 din 08.07.2011 privind protecția datelor cu caracter personal, **Centrul va dobândi competență de a investiga prelucrarea datelor cu caracter personal atribuite inclusiv la secret de stat, și anume, cele efectuate în cadrul acțiunilor de prevenire și investigare a infracțiunilor, al punerii în aplicare a sentințelor de condamnare sau al altor acțiuni ce țin de procedura penală ori contravențională, în condițiile legii.** Competență care este indisolubil conexasă cu capitolul VII din proiectul de lege privind modificarea și completarea Legii nr. 133 din 08.07.2011.

În context, vor fi exemplificate atribuții din prezentul proiect de lege: -

- Stabilirea proporționalității asigurării dreptului de acces la informații în raport cu dreptul la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private – în acest caz, Centrul va dispune de competența legală de a oferi soluții practice privind modul, condițiile și întrunirea cerințelor legale în cazul prelucrării datelor cu caracter personal la realizarea dreptului la libertatea de exprimare și a dreptului de acces la informație. De menționat, că la moment, domeniul protecției datelor cu caracter personal se absolutizează de către mai mulți actori implicați. Astfel, cei care solicită nu justifică necesitatea obținerii informațiilor cu accesibilitate limitată care conțin date cu caracter personal, iar cei de la care se solicită informația nu justifică motivul refuzului de a furniza informația, limitându-se doar la simplul fapt că sunt date cu caracter personal – circumstanțe, care știrbesc din esența domeniului protecției datelor cu caracter personal;

- Elaborarea actelor legislative și normative necesare pentru implementarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal, în limitele competenței sale și promovarea acestora prin intermediul subiecților de drept împuterniciți în acest sens, va permite Centrului să intervină cu propuneri în vederea reglementării adecvate a prelucrărilor de date cu caracter personal;

- Efectuarea investigațiilor privind cazurile de încălcare a legislației privind protecția datelor cu caracter personal, cu sau fără ieșirea la fața locului, inclusiv cu executarea, după caz, a unor situații de simulare a unor evenimente ce verifică nivelul asigurat de protecție a datelor cu caracter personal, în conformitate cu legea și alte acte normative;

- Disponerea în privința prelucrării și/sau a intenției de a prelucra date cu caracter personal, precum și asupra mijloacelor tehnice software, hardware, soluțiilor tehnologiei informației ce sînt sau urmează a fi utilizate la prelucrare, care nu sînt conforme prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal sau care pot genera riscuri esențiale pentru dreptul la protecția datelor cu caracter personal, sub aspect de colectare, înregistrare, organizare, stocare, păstrare, restabilire, adaptare ori modificare, extragere, consultare, utilizare, dezvăluire, diseminare sau în orice alt mod (acest fapt fiind strict necesar, reieșind din specificul activității și dezvoltarea vertiginoasă a domeniului TI și a mijloacelor prin care datele cu caracter personal se prelucrează);

- Sesizarea Curții Constituționale în vederea controlului constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului Republicii Moldova, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului Republicii Moldova pe probleme ce țin de protecția datelor cu caracter personal, inclusiv prin prisma respectării dreptului la viață intimă, familială și privată. Modificarea care a fost generată de frecvența cazurilor sesizate Centrului, prin care se indică că anumite acte legislative/normative admit anumite ingerințe, din partea autorităților publice, în viața privată, intimă și de familie a persoanei fizice, care eventual pot fi calificate excesive și contrare principiilor consfințite de Constituția Republicii Moldova (situația care ar demonstra necesitatea ca Centrul de asemenea să beneficieze de dreptul de a sesiza Curtea Constituțională în astfel de cazuri).

Spectrul întreg de atribuții vin să fortifice și să consolideze capacitățile funcționale și operaționale ale Centrului, care au consecință pentru apărarea drepturilor la viața intimă, privată și de familie a indivizilor, indiferent de rang și statut.

2. Unitatea de instruire în domeniul protecției datelor cu caracter personal

Unitatea are sarcina de instruire și sporire a calificării în domeniul protecției datelor cu caracter personal la solicitarea autorităților de drept public, în special pentru responsabilii de protecție a datelor cu caracter personal din cadrul autorităților publice, a organismelor de certificare și/sau organismelor de monitorizare a codurilor de conduită, a altor instituții ori organizații, precum și instruirea și perfecționarea continuă a angajaților Centrului.

Actualmente specialiștii din cadrul Centrului participă în calitate de formatori la cursurile de dezvoltare publică a funcționarilor publici din cadrul autorităților de drept

public în domeniul protecției datelor cu caracter personal, organizate de Academia de Administrare Publică, în temeiul Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1400 din 23.12.2016.

În cadrul instituțiilor de învățământ superior se atestă lipsa unei discipline în domeniul protecției datelor cu caracter personal, acest domeniu fiind absorbit de alte discipline generale. Context în care, pregătirea unor specialiști remarcabili în domeniul protecției juridice a datelor cu caracter personal, are loc în condițiile generale și pune la dispoziția acestora o pregătire insuficientă în raport cu complexitatea domeniului protecției datelor cu caracter personal.

Astfel, un accent mare va fi pus pe necesitatea pregătirii organelor de acreditare și certificare în domeniul protecției datelor personale.

În partea ce ține de personalul din cadrul Centrului și responsabilii de protecția datelor cu caracter personal din cadrul autorităților publice și instituțiilor de drept privat, se menționează că actualmente aceștia nu dispun de cursuri de pregătire continuă în domeniul protecției datelor cu caracter personal, din lipsa unei instituții de profil și din lipsa specialiștilor în domeniu. Astfel că, specialiștii din cadrul Centrului, urmează individual și cu tenacitate linia de ascensiune dezvoltării profesionale.

Necesitatea instituirii unui asemenea organism derivă din evoluția pregnantă a materiei protecției datelor cu caracter personal, complexitatea domeniului datelor cu caracter personal, apariția pe piața forței de muncă a cererilor față de specialiștii în protecția datelor, și alte implicații care derivă din deficiența specialiștilor în domeniul protecției datelor.

Centrul asigură formarea profesională inițială și continuă a inspectorului de protecție a datelor. Procesul de dezvoltare profesională a inspectorilor de protecție a datelor va avea un caracter continuu, sistematic și planificat. Modul de organizare și desfășurare a procesului de dezvoltare profesională continuă a inspectorilor de protecție a datelor se stabilește prin Regulamentul cu privire la dezvoltarea profesională continuă a inspectorilor de protecție a datelor, aprobat prin ordinul directorului.

Sub aspect de finanțare, se reglementează că, Centrul va aloca din bugetul său anual, mijloace în valoare de cel puțin 2% din fondul de salarizare, pentru finanțarea procesului de formare profesională inițială și continuă a inspectorilor de protecție a datelor.

Ținând cont de interdicțiile aplicabile angajatului Centrului, în speță cu statut special, dar și obligațiilor și competențelor stabilite acestuia condiționate de prevederile legale au fost stabilite anumite garanții juridice.

V. Fundamentarea economico-financiară

La data de 14 mai 2018 Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului Republicii Moldova (în continuare Comisia), prin Decizia privind rezultatele audierii raportului de activitate al Centrului Național pentru Protecția Datelor

cu Caracter Personal al Republicii Moldova pentru perioada 2017 a subliniat că, în comparație cu anul 2016, se constată o creștere semnificativă a volumului și complexității sarcinilor funcționale ale Centrului: cu 48% a numărului de controale a legalității prelucrării datelor cu caracter personal desfășurate de Centru, și corespunzător cu 35 % al numărului plângerilor înaintate Centrului de subiecții de date cu caracter personal.

În aceeași ordine, Comisia a notat că deși prin Legea nr. 156 din 20.07.2017 a fost majorat efectivul-limită de personal al Centrului de la 21 de unități până la 45, menținerea specialiștilor existenți și angajarea în serviciu a unor profesioniști noi rămâne a fi dificilă din cauza sistemului de salarizare neatractiv stabilit pentru funcționarii din cadrul Centrului.

Pe finalul constatărilor, Comisia, luând în considerație importanța asigurării unui nivel adecvat al protecției datelor cu caracter personal în Republica Moldova, a recomandat Centrului să întreprindă toate acțiunile necesare în vederea soluționării problemelor aferente personalului, sistemului de salarizare și cadrului normativ regulator adecvat, pentru eficientizarea controalelor legalității prelucrării datelor cu caracter personal inițiate de Centru.

Pe aceeași notă comparativă și statistică, se arată că pe parcursul anului 2017, spre exemplu, au fost înregistrați în Registrul de evidență a operatorilor de date 500 de operatori, întocmite 52 de procese contravenționale și constatate 84 de fapte contravenționale. Însă, în perioada ianuarie-mai 2018, Centrul a înregistrat deja un număr de 314 de operatori de date, a întocmit 40 de procese contravenționale și a constatat 83 de fapte contravenționale, fapt din care reiese că rezultatele obținute pe parcursul a 4 luni din anul 2018 sunt comparabile cu rezultatele obținute pe întreaga perioadă a anului 2017.

Actualmente angajații Centrului dispun de un sistem de salarizare net inferior plafonului de salarizare din cadrul autorităților pe care le verifică, dar și în raport cu paleta vastă de atribuții pe care le-a primit, prin mai multe acte normative : Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007, Legii nr. 120 din 21.09.2017 cu privire la prevenirea și combaterea terorismului, Legea cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului dar și prin prisma noilor modificări a Legii nr. 133 privind protecția datelor cu caracter personal, prin care Centrul va investiga operațiunile de prelucrare a datelor cu caracter personal în cadrul urmăririi penale etc.

O determinantă în vederea majorării plafonului de salarizare a angajaților din cadrul Centrului, constă în aceeași politică de salarizare, promovată și implementată în cadrul unor instituții care sunt susceptibile de a fi investigate de către Centru, spre exemplu: Autoritatea Națională de Integritate, Comisia Electorală Centrală, Centrul Național Anticorupție, Serviciul Prevenirea și Combaterea Banilor, Finanțării Terorismului, Serviciul Fiscal de Stat, Serviciul Vamal etc.

Un alt aspect esențial în vederea implementării garanțiilor de independență, în viziunea expertului german din cadrul proiectului Twinning „*Consolidarea capacităților Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal al Republicii Moldova*”, domnul Bernhard Bannasch, este recomandarea vizavi de remunerarea adecvată a personalului Centrului, inclusiv cu funcții de demnitate publică din cadrul autorității naționale de protecție a datelor cu caracter personal, echivalent cu nivelul de remunerare a unui judecător din cadrul Curții Constituționale.

Tot aici este de remarcat și necesitatea de revizuire a numărului de angajați prin prisma noilor provocări, competențe, evoluțiile și progresele domeniului protecției datelor personale, de importanța acestui domeniu pentru fiecare individ în parte, domeniu care are cea mai mare interferență cu viața intimă, privată și de familie.

Prin revizuirea numărului de angajați se are în vedere și crearea unor noi subdiviziuni în cadrul Centrului, care la momentul de față nu există și fără acestea activitatea Centrului este inefficientă și crează riscuri.

În ce privește majorarea efectuată a efectivului-limită de personal al Centrului pînă la 45, unități se menționează că evaluarea majorării sau necesitatea majorării a fost în raport cu activitatea Centrului pentru anii 2013-2015 și nu au fost luate în considerație Regulamentul (UE) 2016/679 și Directiva (UE) 2016/680 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmării penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date, care schimbă total toate regulile de prelucrare a datelor personale în sectorul, inclusiv nu a fost luat în calcul nici cadrul normativ actual prin care Centru a fost investit cu competențe noi, deoarece la etapa evaluării nu exista, iar numărul și complexitatea cazurile examinate a crescut în fiecare an în progresie aritmetică. Prin proiectul de lege din anul 2015 a fost solicitată majorarea efectivului limită a Centrului pînă la 75 unități, ca rezultat sa ajuns la un consens de a fi stabilit efectivul limită a Centrului de 45 unități (număr minim critic), cu ulterioara revizuire.

În acest context va fi citat repetat domnul Bernhard Bannasch, expert UE care a notat în raport cu legea data și activitatea Centrului că, **resursele umane, tehnice și financiare, premisele și infrastructura, în special dotarea tehnică, sunt condițiile pentru impactul real al oricărei autorități de supraveghere a prelucrării datelor cu caracter personal.**

În final, se menționează, că în contextul aprobării și intrării în vigoare a noului pachet legislativ European au fost revizuite statele de personal al tuturor autoritățile de protecția datelor cu caracter personal din europa și nu doar, prin majorarea numărului de angajați.

Aplicarea noului proiect de lege va necesita anumite cheltuieli financiare din partea statului în special în partea ce ține de acordarea garanțiilor sociale pentru angajații

Centrului, fiind calculat un impact financiar suplimentar asupra bugetului de stat de aproximativ 8 mil. lei pñtru anual următor. Din aceste motive, prezenta lege va intra în vigoare nu din momentul publicării în Monitorul Oficial, ci începînd cu 1 martie 2019.

La capitolul ce ține de garanțiile sociale prevăzute pentru funcționarii publici cu statut special (inspectorii de protecție a datelor), în cadrul proiectului de Lege privind Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal, se vor acorda doar în situații excepționale, care până la momentul de față, din fericire, nu au avut loc și nu necesită careva cheltuieli.

VI. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal (directorul „Transparența în procesul decizional”, compartimentul „Anunțuri privind organizarea consultării publice și proiecte de decizii”.

Director

Eduard RĂDUCAN